

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра управління державними і
корпоративними фінансами

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до самостійної роботи
з дисципліни

«БАНКІВСЬКІ ОПЕРАЦІЇ»

Методичні вказівки розглянуто і рекомендовано до друку на засіданні кафедри управління державними і корпоративними фінансами 20 березня 2017 р., протокол № 7.

Методичні вказівки рекомендуються для студентів економічних спеціальностей усіх форм навчання.

Укладачі:

доценти О. О. Коковіхіна,
Д. І. Бойко

Рецензент

проф. І. Ю. Зайцева

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до самостійної роботи
з дисципліни
«БАНКІВСЬКІ ОПЕРАЦІЇ»

Відповідальний за випуск Коковіхіна О. О.

Редактор Еткало О. О.

Підписано до друку 19.04.17 р.

Формат паперу 60x84 1/16. Папір писальний.

Умовн.-друк.арк. 1,5. Тираж 30. Замовлення №

Видавець та виготовлювач Українська державна академія залізничного транспорту,

61050, Харків-50, майдан Фейєрбаха, 7.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 2874 від 12.06.2007 р.

Зміст

Вступ.....	4
Програма дисципліни.....	5
Методичні вказівки до організації самостійної підготовки студентів до модульного тестування за темами.....	7
Тема 1. Організація діяльності комерційного банку.....	7
Тема 2. Операції з формування банківських ресурсів.....	12
Тема 3. Операції банків з розрахункового обслуговування клієнтів.....	19
Тема 4. Кредитні операції банків.....	25
Тема 5. Операції банків в іноземній валюті.....	31
Тема 6. Операції банків з цінними паперами.....	37
Тема 7. Операції з надання банківських послуг.....	41
Перелік питань теоретичного характеру для самостійного опрацювання студентами.....	46
Список літератури.....	49

ВСТУП

Варіативна навчальна дисципліна «Банківські операції» пропонується до викладання для студентів економічних спеціальностей усіх форм навчання освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є діяльність банків, яка пов'язана із проведенням банківських операцій та наданням послуг юридичним і фізичним особам.

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у студентів системи теоретичних знань про функціонування комерційних банків, вивчення основних напрямів банківської діяльності, організації та технології здійснення активних та пасивних операцій, надання банківських послуг та забезпечення фінансової стійкості банків.

Для повного досягнення зазначеної мети необхідною є самостійна робота студентів, яка є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Самостійна робота з цієї дисципліни передбачає: вивчення нового матеріалу; поглиблене вивчення обов'язкового матеріалу; вивчення матеріалу з використанням елементів творчості; виконання тестів та навчальних завдань, написання науково-дослідних робіт.

Виконання самостійної роботи з навчальної дисципліни забезпечує: системність знань та засобів навчання; володіння розумовими процесами; мобільність і критичність мислення; володіння засобами обробки інформації; здібність до творчої праці.

Програма дисципліни

Тема 1. Організація діяльності комерційного банку

Види комерційних банків. Універсальні та спеціалізовані банки. Державний банк. Кооперативний банк. Банківські об'єднання. Банки з іноземним капіталом. Організаційна структура та управління банком. Ліцензування банківських операцій. Види банківських операцій. Базові банківські операції. Активні операції банків. Пасивні операції банків. Комісійно-посередницькі операції банків. Нормативно-правове забезпечення банківської діяльності в Україні.

Тема 2. Операції з формування банківських ресурсів

Склад і структура ресурсів комерційних банків. Структура і порядок формування капіталу банку. Функції та значення власного капіталу банку. Характеристика фондів банку. Вклади і депозити як головне джерело банківських ресурсів. Види вкладів та їх характеристика. Робота з юридичними та фізичними особами у залучення депозитів. Недепозитні джерела залучення ресурсів банку. Міжбанківський кредит. Рефінансування банку за допомогою кредитів від Національного банку України. Гарантування вкладів фізичних осіб. Управління банківськими ресурсами.

Тема 3. Операції банків з розрахункового обслуговування клієнтів

Основи організації грошових розрахунків. Характеристика платіжного обороту. Ведення рахунків клієнтів. Безготівкові міжгосподарські розрахунки. Форми безготівкових розрахунків. Міжбанківські розрахунки в Україні. Кореспондентські відносини між банками. Система електронних платежів НБУ. Організація готівкових грошових розрахунків. Організація надходження готівкових грошей до кас комерційних банків. Касова дисципліна і контроль за її дотриманням. Поняття, види та характеристика банківських платіжних карток. Розрахунки з використанням платіжних карток. Порядок видачі та обслуговування платіжних карток. Технологія безготівкових розрахунків з використанням платіжних карток.

Тема 4. Кредитні операції банків

Класифікація банківських кредитів. Кредитний договір. Оцінка кредитоспроможності позичальника. Етапи процесу банківського кредитування. Форми позичкових рахунків. Плата за кредит та її диференціація. Проблемні кредити. Контроль за використанням і погашенням кредиту. Кредитний ризик і методи управління ним. Порядок надання і способи погашення позичок. Споживчий кредит. Кредити під цінні папери. Поточний рахунок з овердрафтом. Іпотечні кредити.

Тема 5. Операції банків в іноземній валюті

Поняття валюти. Валютний курс. Валютний ринок. Класифікація валютних операцій. Порядок відкриття та ведення валютних рахунків клієнтів. Операції банків за міжнародними торговельними розрахунками. Види платежів, що застосовуються у зовнішньоторговельній практиці. Неторговельні операції банків в іноземній валюті. Обмінні операції із готівковою іноземною валютою. Операції з дорожніми чеками та іншими платіжними засобами в іноземній валюті. Операції банків в іноземній валюті на міжбанківському ринку. Касові валютні операції. Строкові валютні операції. Форвардні угоди. Валютні ф'ючерси. Валютні опціони.

Тема 6. Операції банків з цінними паперами

Сутність банківських інвестицій. Цілі інвестиційних операцій комерційних банків. Види цінних паперів. Характеристика ринку цінних паперів. Види діяльності банків на ринку цінних паперів. Класифікація операцій банків з цінними паперами. Емісійні операції банків. Інвестиційні операції банків з цінними паперами. Посередницькі операції комерційних банків з цінними паперами. Портфель цінних паперів. Формування портфеля цінних паперів та управління ним.

Тема 7. Операції з надання банківських послуг

Загальна характеристика та види нетрадиційних банківських операцій та послуг. Лізингові операції банків. Факторингові операції. Форфейтингові операції. Трастові послуги. Операції банків з дорогоцінними металами. Організація послуг зі зберігання цінностей. Посередницькі та інформаційні послуги банків.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ДО МОДУЛЬНОГО ТЕСТУВАННЯ ЗА ТЕМАМИ

ТЕМА 1. ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

1.1 Сутність банку та його види

1.2 Принципи діяльності комерційних банків

1.3 Банківські операції

Література [1 – 6, 10].

Тести для перевірки знань

Q1 Банки в Україні створюються у формах:

V1 кооперативного банку і ПАТ;

V2 кооперативного банку і ТОВ;

V3 ПАТ і ТОВ;

V4 кооперативного банку, ПАТ і ТОВ.

Q2 Яка з наведених операцій банків вважається базовою:

V1 формування статутного капіталу;

V2 надання позичок клієнтам;

V3 купівля цінних паперів;

V4 валютний опціон.

Q3 Пасивні операції комерційних банків — це операції:

V1 зі створення банківських ресурсів;

V2 з розміщення вільних кредитних коштів;

V3 з розміщення банківських ресурсів;

V4 із забезпечення ліквідності банку.

Q4 Операції зі створення власного капіталу банку належать до:

V1 активних операцій;

V2 пасивних операцій;

V3 інвестиційних операцій;

V4 розрахунково-касових операцій.

Q5 Активні операції комерційних банків — це операції:

V1 спрямовані на забезпечення ліквідності та отримання прибутку;

V2 зі створення кредитних ресурсів;

V3 зі створення банківських ресурсів;

V4 із здійснення міжбанківських розрахунків.

Q6 Банк має право здійснювати (розпочати) банківську діяльність за умови отримання:

- V1 банківської ліцензії;
- V2 свідоцтва про реєстрацію;
- V3 банківської ліцензії та письмового дозволу;
- V4 ліцензії на виконання окремих операцій.

Q7 Банки, у яких 100 % статутного капіталу належать урядові країни, - це:

- V1 фінансово стійкі банки;
- V2 державні банки;
- V3 спеціалізовані банки;
- V4 національні банки.

Q8 До складу банківської системи України не входять:

- V1 Національний банк України;
- V2 комерційні банки;
- V3 філії іноземних банків;
- V4 спеціалізовані фінансово-кредитні установи.

Q9 Мінімальний розмір статутного фонду на момент реєстрації банку згідно з чинним законодавством України не може бути меншим за:

- V1 750 млн грн;
- V2 500 млн грн;
- V3 350 млн грн;
- V4 100 млн грн.

Q10 Банк, у якому частка капіталу, що належить хоча б одному нерезиденту, перевищує 10 %, вважається:

- V1 філією іноземного банку;
- V2 неконтрольованим банком;
- V3 дочірнім банком;
- V4 банком із іноземним капіталом.

Q11 Банки, у яких активи одного виду займають більше 50 % розміру загальних активів, – це:

- V1 фінансово нестійкі (проблемні) банки;
- V2 державні банки;
- V3 спеціалізовані банки;
- V4 банківські об'єднання.

Q12 За розміром банки в Україні згідно з класифікацією НБУ поділяються на:

- V1 кооперативні та ПАТ;
- V2 національні, міжнаціональні, місцеві (державні);
- V3 гуртові та роздрібні;
- V4 малі, середні, великі, найбільші.

Q13 Засновники банку, акціонери банку, який є акціонерним товариством, пайовики кооперативного банку – це:

- V1 учасники банку;
- V2 наглядова рада банку;
- V3 спостережна рада банку;
- V4 клієнти банку.

Q14 Документ, який видається НБУ в порядку і на умовах, визначених Законом України “Про банки і банківську діяльність”, на підставі якого банки мають право здійснювати банківську діяльність, – це:

- V1 грошовий документ;
- V2 банківський платіжний інструмент;
- V3 банківська ліцензія;
- V4 письмовий дозвіл НБУ.

Q15 Статутний капітал банку має бути сформований:

- V1 виключно шляхом грошових вкладів;
- V2 виключно в національній валюті;
- V3 виключно резидентами України;
- V4 виключно коштами держави.

Q16 Підрозділами НБУ є:

- V1 відділення НБУ в регіонах;
- V2 служби банку;
- V3 регіональні управління (філії) НБУ;
- V4 представництва НБУ.

Q17 Відокремлений підрозділ банку, що здійснює банківські операції, – це:

- V1 правління банку;
- V2 представництво банку на території України;
- V3 філія банку;
- V4 материнський (дочірній) банк.

Q18 До складу основних органів управління банком входять:

- V1 НБУ, філії, відділення, представництва;

V2 наглядова рада, управління, територіально відокремлені підрозділи, правління;

V3 загальні збори учасників, спостережна рада, правління банку;

V4 управління, департаменти, відділи, служби банку.

Q19 До постійно діючих комітетів банку згідно з вимогами діючого банківського законодавства належать:

V1 кредитний комітет, тарифний комітет, кадровий комітет;

V2 кредитний комітет, тарифний комітет, кадровий комітет, КУАП;

V3 кредитний комітет, тарифний комітет, КУАП;

V4 акціонерний комітет, кредитний комітет, тарифний комітет.

Q20 За функціональним призначенням банківські операції поділяються на:

V1 операції в іноземній та національній валюті;

V2 активні, пасивні;

V3 базові та додаткові (особливі);

V4 основні та нетрадиційні.

Q21 Банківська діяльність — це:

V1 діяльність щодо технологічного, інформаційного обслуговування торговців та виконання розрахунків із ними за операції, які здійснені із застосуванням спеціальних платіжних засобів;

V2 залучення у вклади грошових коштів фізичних і юридичних осіб та їх розміщення від свого імені, на власних умовах та на власний ризик, відкриття і ведення банківських рахунків фізичних та юридичних осіб;

V3 торгівля векселями, які передбачають внесення грошової компенсації проти їх поставки новому власнику на підставі договорів доручення за рахунок клієнтів;

V4 діяльність на валютному та грошовому ринках країни, надання кредитів, ресурсів, проведення операцій страхування валютних ризиків та інвестиційних операцій.

Q22 Економічна незалежність банків полягає у тому, що вони:

V1 мають право самостійно володіти, користуватися та розпоряджатися майном, що перебуває в їхній власності;

V2 не відповідають за зобов'язаннями держави, а держава не відповідає за зобов'язаннями банків;

V3 не відповідають за зобов'язаннями НБУ, але НБУ відповідає за зобов'язаннями банків;

V4 усі відповіді правильні.

Q23 Виконавчим органом комерційного банку є:

V1 ревізійна комісія банку;

V2 спостережна рада;

V3 правління банку;

V4 немає правильної відповіді.

Q24 Укажіть рису, властиву банківській системі України:

V1 монобанк;

V2 дворівнева система;

V3 трирівнева система

V4 немає правильної відповіді.

Q25 Які фактори впливають на рівень цін на банківські послуги:

V1 витрати банку;

V2 розмір попиту;

V3 ціни конкурентів;

V4 усі відповіді правильні.

Q26 Метою банківського нагляду є:

V1 стабільність банківської системи;

V2 захист інтересів вкладників і кредиторів банку щодо безпеки;

V3 зберігання коштів клієнтів на банківських рахунках;

V4 регулювання економічних нормативів.

Q27 Керівниками банку мають бути дієздатні фізичні особи, які відповідають таким вимогам:

V1 наявність вищої економічної, юридичної освіти чи освіти у галузі управління залежно від займаної посади;

V2 стаж роботи у банківській системі за відповідним фахом не менше трьох років;

V3 бездоганна ділова репутація;

V4 усі відповіді правильні.

Q28 Активи, які є головним джерелом прибутку банку, - це:

- V1 первинні резерви;
- V2 вторинні резерви;
- V3 інвестиційний портфель;
- V4 кредитний портфель.

Q29 Сукупність цінних паперів, придбаних банком у ході активних інвестиційних операцій, - це:

- V1 інвестиційний портфель;
- V2 первинні резерви;
- V3 вторинні резерви;
- V4 інвестиційний фонд.

Q30 Довгострокові активи, що утворюються за рахунок власних ресурсів, не надають безпосереднього прибутку, але без яких неможлива організація банківської діяльності:

- V1 первинні резерви;
- V2 вторинні резерви;
- V3 оборотні засоби;
- V4 основні засоби.

Тема 2. Операції з формування банківських ресурсів

2.1 Сутність банківських ресурсів

2.2 Власний капітал

2.3 Операції банків із залучення коштів

2.4 Операції банків із запозичення коштів

Література [1 – 6; 9; 19].

Тести для перевірки знань

Q1 Що включають банківські ресурси:

- V1 власний капітал;
- V2 залучені та запозичені кошти;
- V3 власний капітал та депозитні ресурси;
- V4 власні, залучені та запозичені кошти.

Q2 Які кошти банку належать за позичених:

- V1 строковий вклад компанії;
- V2 вклади на депозити фізичних осіб;
- V3 кошти, отримані внаслідок емісії облігацій;
- V4 кошти на поточному рахунку.

Q3 До якого виду операцій належить одержання позички на міжбанківському ринку:

- V1 до активних;
- V2 до комісійних;
- V3 до послуг;
- V4 до пасивних.

Q4 За допомогою яких операцій банки формують свої ресурси:

- V1 активних;
- V2 пасивних;
- V3 інвестиційних;
- V4 комісійних.

Q5 До залучених коштів банку належать:

- V1 депозити юридичних осіб;
- V2 боргові зобов'язання (облігації);
- V3 міжбанківські кредити;
- V4 статутний капітал.

Q6 Основним джерелом ресурсів комерційного банку є:

- V1 депозити фізичних та юридичних осіб;
- V2 власні кошти банку;
- V3 міжбанківські кредити;
- V4 бюджетні асигнування.

Q7 Джерело початкових ресурсів банку, засіб страхування інтересів вкладників, забезпечення банку виконання зобов'язань в екстремальних ситуаціях – це:

- V1 принципи депозитної політики банку;
- V2 принципи кредитування;
- V3 функції власного капіталу банку;
- V4 роль власного капіталу банку.

Q8 Комплекс заходів банку з формування портфеля депозитних послуг, різноманітних форм і методів здійснення цих заходів, визначення його конкурентних позицій за даним сегментом ринку та забезпечення стійкості й надійності ресурсної бази – це:

- V1 депозитна політика банку;
- V2 процентна політика банку;
- V3 технологічна карта операцій банку;
- V4 стратегія банку.

Q9 Операція банку із залучення грошових коштів або банківських металів від вкладників на їх рахунки в банку на договірних засадах або депонування грошових коштів вкладниками з оформленням їх ощадними (депозитними) сертифікатами – це:

- V1 капіталотвірна операція банку;
- V2 захисна операція банку;
- V3 кредитна операція банку;
- V4 депозитна операція банку.

Q10 Грошові кошти або банківські метали, що розміщені вкладниками в банках на умовах видачі вкладу (депозиту) на першу вимогу вкладника або здійснення переказу за розпорядженням власника рахунку, – це:

- V1 вклади (депозити) строкові;
- V2 вклади (депозити) на вимогу;
- V3 вклади за депозитними сертифікатами;
- V4 ощадні вклади.

Q11 Суб'єкти депозитних операцій – це:

- V1 банки і їх власники;
- V2 банки і їх вкладники коштів;
- V3 грошові кошти та банківські метали;
- V4 НБУ та банки II рівня.

Q12 На скільки років потрібно вкласти кошти на депозитний рахунок під 20 % річних (простих відсотків), щоб сума відсотків склала потрібну величину стартового вкладу:

- V1 30 років;
- V2 25 років;
- V3 20 років;
- V4 15 років.

Q13 Об'єкти депозитних операцій банку – це:

- V1 банки та їхні філії;
- V2 депозитні угоди та ощадні сертифікати;
- V3 кошти та банківські метали;
- V4 банки та їхні клієнти.

Q14 Розмір максимальної суми відшкодування коштів за вкладами, включаючи суму відсотків, на день настання недоступності вкладів встановлює:

- V1 КМУ;
- V2 ВРУ;
- V3 Фонд гарантування вкладів;
- V4 НБУ.

Q15 При визначенні суми доходу вкладника від розміщення ним грошових коштів банки в Україні використовують схеми нарахування:

- V1 тільки простих відсотків;
- V2 простих і складних відсотків;
- V3 авансових та поточних відсотків;
- V4 тільки капіталізованих відсотків.

Q16 Нормативи для формування банками обов'язкових резервів встановлює:

- V1 КМУ;
- V2 ВРУ;
- V3 Фонд гарантування вкладів;
- V4 НБУ.

Q17 Залучення банком коштів шляхом випуску боргових цінних паперів або отримання міжбанківських кредитів – це формування:

- V1 власного капіталу банку;
- V2 залучених ресурсів банку;
- V3 запозичених ресурсів банку;
- V4 усіх вищенаведених видів ресурсів.

Q18 Запозичення фінансових ресурсів банком шляхом отримання їх від інвесторів в обмін на власні боргові фінансові інструменти – це:

- V1 міжбанківські кредити;
- V2 операції РЕПО;
- V3 випуск облігацій;
- V4 кредити НБУ.

Q19 Ресурси, отримані банком на міжбанківському ринку від інших банків на умовах міжбанківського кредитування, – це:

- V1 кредити НБУ;
- V2 кредити НБУ “овернайт”;
- V3 операції РЕПО;
- V4 міжбанківські кредити.

Q20 Ресурси, одержані від НБУ, за різними визначеними законодавством механізмами та схемами кредитування – це:

- V1 сек'юритизація активів банку;
- V2 кредити НБУ;
- V3 операції РЕПО;
- V4 міжбанківські кредити.

Q21 Здійснення операцій з прямого продажу прав власності на свої кредити одним банком іншому банку – це:

- V1 кореспондентські відносини;
- V2 надання кредитних гарантій;
- V3 сек'юритизація активів банку;
- V4 продаж позик банком.

Q22 Трансформування банком частини кредитів у боргові цінні папери з подальшим їх розміщенням на ринку з метою запозичення додаткових кредитних ресурсів – це:

- V1 кореспондентські відносини;
- V2 надання кредитних гарантій;
- V3 сек'юритизація активів банку;
- V4 операції РЕПО.

Q23 Резервний фонд комерційного банку формується в розмірі не менше:

- V1 50 % статутного капіталу;
- V2 10 % статутного капіталу;
- V3 25 % статутного капіталу;
- V4 75 % статутного фонду.

Q24 Облігації банку можуть бути випущені на суму, що не перевищує розміру статутного капіталу на:

- V1 50 %;
- V2 25 %;
- V3 10 %;
- V4 75 %.

Q25 До цінних паперів власного боргу банку відносять:

- V1 комерційні векселі;
- V2 облігації;
- V3 депозитні сертифікати;
- V4 усі відповіді правильні.

Q26 Низький рівень дивідендів призводить до (вкажіть дві правильні відповіді):

- V1 зниження ринкової вартості акцій;
- V2 впливу акціонерного капіталу банку;
- V3 сповільнення процесу накопичення власного капіталу;
- V4 зростання попиту на акції.

Q27 Недепозитним джерелом формування банківських ресурсів є:

- V1 отримання міжбанківських кредитів;
- V2 операції РЕПО;
- V3 емісія цінних паперів власного боргу;
- V4 рефінансування в НБУ;
- V5 усі відповіді правильні.

Q28 Іменний цінний папір, який посвідчує майнові права його власника, включаючи право на отримання частини прибутку акціонерного товариства у вигляді дивідендів та право на отримання частини майна акціонерного товариства у разі його ліквідації, право на управління акціонерним товариством, а також немайнові права, - це:

- V1 облігація;
- V2 акція;
- V3 вексель;
- V4 інвестиційний сертифікат.

Q29 Банк приймає від вкладника на депозит:

- V1 готівкові та безготівкові кошти;
- V2 гроші в іноземній та національній валюті;
- V3 банківські метали;
- V4 усі відповіді правильні.

Q30 Метод поповнення власного капіталу банку із зовнішніх джерел передбачає:

- V1 емісію акцій;
- V2 реінвестування прибутку;
- V3 отримання міжбанківського кредиту;
- V4 немає правильної відповіді.

Q31 Джерелами формування ресурсної бази банку є:

- V1 статутний і резервний капітал;
- V2 нерозподілений прибуток;
- V3 депозити, міжбанківські кредити;
- V4 усі відповіді правильні.

Q32 Головне джерело зростання власного капіталу банку в разі використання методу внутрішніх джерел поповнення капіталу:

- V1 статутний капітал;
- V2 резервний капітал;
- V3 нерозподілений прибуток;
- V4 депозити, міжбанківські кредити.

Q33 Перевагою методу внутрішніх джерел поповнення власного капіталу є:

- V1 відсутність витрат на залучення капіталу ззовні;
- V2 простота застосування;
- V3 незалежність від кон'юнктури ринку;
- V4 усі відповіді правильні.

Q34 Власні кошти, залишкова вартість активів банку після вирахування всіх його зобов'язань - це:

- V1 основні засоби;
- V2 інші фінансові активи;
- V3 резерви;
- V4 капітал банку.

Q35 Формування статутного капіталу банку здійснюється:

- V1 тільки грошовими коштами;
- V2 грошовими коштами та майном;
- V3 грошовими коштами, майном, майновими та немайновими правами;
- V4 грошовими коштами та цінними паперами.

Q36 Власний капітал банку поділяється на:

- V1 основний капітал і резервний фонд;
- V2 основний капітал і субординований борг;
- V3 основний і додатковий капітал;
- V4 статутний капітал і додатковий капітал.

Q37 Операції, за допомогою яких банки формують свої фінансові ресурси для проведення активних операцій:

- V1 інвестиційні;
- V2 кредитні;
- V3 емісійні;
- V4 пасивні.

Q38 Низький рівень дивідендів призводить до (вкажіть дві правильні відповіді):

- V1 зниження ринкової вартості акцій;
- V2 відпливу акціонерного капіталу банку;
- V3 сповільнення процесу накопичення власного капіталу;
- V4 зростання попиту на акції.

Q39 Недепозитним джерелом формування банківських ресурсів є:

- V1 отримання міжбанківських кредитів;
- V2 операції РЕПО;
- V3 емісія цінних паперів власного боргу;
- V4 усі відповіді правильні.

Q40 Цінний папір, який посвідчує майнові права його власника, включаючи право на отримання частини прибутку акціонерного товариства у вигляді дивідендів та право на отримання частини майна акціонерного товариства у разі його ліквідації, право на управління акціонерним товариством, а також немайнові права, - це:

- V1 облігація;
- V2 акція;
- V3 вексель;
- V4 інвестиційний сертифікат.

Тема 3. Операції банків з розрахункового обслуговування клієнтів

- 3.1 Сутність платіжної системи
 - 3.2 Види банківських рахунків
 - 3.3 Система електронних платежів (СЕП)
 - 3.4 Касові операції банків
 - 3.5 Операції банку з пластиковими картками
- Література [1 – 6; 8; 13; 14; 19].**

Тести для перевірки знань

Q1 Розрахунково-касові операції полягають:

- V1 у наданні готівкових коштів клієнтам банку;
- V2 у відкритті банківських рахунків;

V3 у проведенні розрахунків з використанням банківських рахунків;

V4 усі відповіді правильні.

Q2 Кореспондентський рахунок – це спеціальний рахунок, що відкривається:

V1 банками один в одного;

V2 фізичними особами в банку;

V3 державними установами в НБУ;

V4 підприємствами в банку.

Q3 Банківський рахунок, відкритий у даному банку для іншого, називається:

V1 "Ностро";

V2 поточний;

V3 депозитний;

V4 "Лоро".

Q4 Банківський рахунок, відкритий даним банком у іншому банку, називається:

V1 "Ностро";

V2 поточний;

V3 депозитний;

V4 "Лоро".

Q5 Кліринг — це:

V1 система безготівкових розрахунків, що базується на заліку взаємних вимог і зобов'язань фізичних та юридичних осіб;

V2 форма кредитування експортерів;

V3 механізм рефінансування банків;

V4 вид банківського кредитування.

Q6 Зобов'язання банку з отримання платежу з боржника за дорученням клієнта – це:

V1 інкасо;

V2 факторинг;

V3 індосамент;

V4 аваль.

Q7 Сукупність визначених законом платіжних інструментів, норм, правил, а також механізмів та процедур їх застосування всіма суб'єктами грошового обороту – це:

V1 розрахункова система;

V2 платіжна система;

V3 клірингова система;

V4 валютна система.

Q8 Платіжна система, що забезпечує здійснення розрахунків між банківськими установами на території України, має назву:

V1 система масових платежів;

V2 система електронних платежів;

V3 національна система платежів;

V4 система безготівкових платежів.

Q9 Рахунок, за яким на основі угоди між банком і клієнтом допускається перевищення суми списання з рахунка над величиною залишку коштів, - це:

V1 кореспондентський рахунок;

V2 картковий поточний рахунок;

V3 поточний рахунок з овердрафтом;

V4 кредитний рахунок.

Q10 Вибрати правильне твердження:

V1 платіжна картка є власністю банку-емітента;

V2 платіжна картка є власністю клієнта банку;

V3 платіжна картка є власністю держави;

V4 платіжна картка не має власника, а лише користувачів.

Q11 Картковий, з овердрафтом, контокорентний – це види:

V1 кореспондентського рахунка;

V2 позикового рахунка;

V3 депозитного рахунка;

V4 поточного рахунка.

Q12 Частина операційного дня банку, протягом якої приймаються від клієнтів документи на переказ і документи на відкликання, що мають бути оброблені, передані та виконані банком протягом цього ж робочого дня, – це:

V1 робочий день банку;

V2 робочий час банку;

V3 операційний час банку;

V4 операційний день банку.

Q13 Частина робочого дня банку, протягом якої приймаються документи на переказ і документи на відкликання та за наявності технічної можливості здійснюється їх оброблення, передавання і виконання (встановлюється банком самостійно), – це:

- V1 операційний час банку;
- V2 операційний день банку;
- V3 робочий час банку;
- V4 робочий день банку.

Q14 Обсяг видач та надходжень готівкових грошових коштів, що проходять через касу банку, – це:

- V1 касовий оборот;
- V2 ліміт каси;
- V3 касова готівка;
- V4 інкасація готівки.

Q15 Захід, спрямований на придбання готівки в інших банках для забезпечення всіх строкових виплат банку, – це:

- V1 касовий оборот банку;
- V2 ліміт каси банку;
- V3 підкріплення каси;
- V4 інкасація готівки.

Q16 Грошові кошти готівкою, що містяться в касах банків, суб'єктів господарювання, установ, – це:

- V1 касовий оборот;
- V2 касова готівка;
- V3 оборотна каса;
- V4 ліміт каси.

Q17 Універсальний платіжний інструмент, що є ключем доступу до управління банківським рахунком, – це:

- V1 вексель;
- V2 банківська платіжна картка;
- V3 платіжне доручення;
- V4 депозитний сертифікат.

Q18 Банківські платіжні картки мають строк експлуатації, як правило:

- V1 до 1 року;
- V2 5–10 років;
- V3 1–3 роки;
- V4 до повного зношення.

Q19 Картка, за допомогою якої її власник може оплачувати придбання товарів і послуг, а також одержувати готівку в банкоматах тільки в межах суми, що є на картрахунку, – це:

- V1 кредитна платіжна картка;
- V2 дорожній чек;
- V3 дебетна платіжна картка;
- V4 привілейована платіжна картка.

Q20 Короткостроковий кредит, який надається банком клієнту в разі перевищення суми операції за платіжною картою залишку коштів на його картрахунку або встановленого ліміту кредитування, – це:

- V1 ліміт розрахунків;
- V2 овернайт;
- V3 овердрафт;
- V4 операція РЕПО.

Q21 Розрахунковий документ, який складається за ініціативою банку для оформлення операцій зі списання коштів з рахунка платника внутрішньобанківських операцій відповідно до нормативно-правових актів НБУ, – це:

- V1 платіжне доручення;
- V2 Розрахунковий чек;
- V3 Меморіальний ордер;
- V4 платіжна вимога.

Q22 Письмове доручення власника рахунка перерахувати відповідну суму зі свого рахунка на рахунок отримувача коштів, – це:

- V1 платіжне доручення;
- V2 розрахунковий чек;
- V3 меморіальний ордер;
- V4 платіжна вимога.

Q23 Розрахунковий документ, що містить нічим не обумовлене письмове розпорядження власника рахунка банку переказати вказану у чеку грошову суму одержувачеві, – це:

- V1 платіжне доручення;
- V2 розрахунковий чек;
- V3 меморіальний ордер;
- V4 платіжна вимога.

Q24 Наказ одержувача коштів (постачальника про переведення йому коштів з рахунка платника, у якому зазначається призначення платежу та відповідна стаття законодавчого акта, якщо передбачене право безспірною стягнення та безакцептного списання коштів, – це:

- V1 платіжне доручення;
- V2 розрахунковий чек;
- V3 меморіальний ордер;
- V4 платіжна вимога.

Q25 Державна платіжна система, що забезпечує здійснення розрахунків між банківськими установами на всій території України в електронній формі, –це:

- V1 система масових платежів;
- V2 система банківських платежів;
- V3 система депозитних платежів;
- V4 система електронних платежів.

Q26 Сукупність визначених законом платіжних інструментів, норм, правил, а також механізмів та процедур їх застосування всіма суб'єктами грошового обороту, – це:

- V1 система масових платежів;
- V2 система банківських платежів;
- V3 грошова система;
- V4 платіжна система.

Q27 Виберіть правильне твердження:

V1 банк не несе відповідальності за достовірність змісту платіжного доручення, оформленого клієнтом, а також за повноту і своєчасність сплати останнім обов'язкових платежів; ця відповідальність покладена на клієнта;

V2 банк як суб'єкт первинного фінансового моніторингу здійснює внутрішній фінансовий моніторинг розрахункових операцій своїх клієнтів і сприяє проведенню обов'язкового фінансового моніторингу;

V3 підприємства самостійно обирають форми розрахунків та вказують їх при укладенні між собою договорів;

V4 усі відповіді правильні.

Q28 Виберіть правильне твердження:

V1 платіжні вимоги на примусове списання коштів банки приймають незалежно від наявності на них достатнього залишку коштів та виконують їх у межах залишку коштів;

V2 банк зупиняє видаткові операції в разі накладання на кошти арешту, яке може відбуватися тільки за рішенням суду;

V3 доручення платників про списання коштів зі своїх рахунків і зарахування коштів на рахунки отримувача банки здійснюють у термін, установлений законодавством України;

V4 усі відповіді правильні.

Q29 Виберіть правильне твердження:

V1 кошти з рахунків клієнтів банки списують лише за дорученнями власників цих рахунків;

V2 грошові кошти можуть бути списані з рахунка клієнта без його розпорядження (безакцептне списання) на підставі рішення суду, а також у випадках, установлених договором між банком та клієнтом;

V3 доручення платників та розпорядження стягувачів про списання коштів з рахунків платники та стягувачі складають на відповідних бланках розрахункових документів, які можуть бути у паперовій формі або у вигляді електронного розрахункового документа;

V4 усі відповіді правильні.

Q30 Виберіть правильне твердження:

V1 грошові кошти всіх господарських суб'єктів (як власні, так і залучені) підлягають обов'язковому зберіганню на поточних та інших рахунках в установах банків;

V2 банк здійснює розрахунково-касове обслуговування своїх клієнтів на підставі відповідних договорів і своїх внутрішніх правил здійснення безготівкових розрахунків;

V3 банк при виконанні розрахунків у національній валюті не має права визначати та контролювати напрямки використання коштів клієнтів та встановлювати інші, непередбачені договором або законом обмеження його права розпоряджатися коштами на власний розсуд;

V4 усі відповіді правильні.

ТЕМА 4. КРЕДИТНІ ОПЕРАЦІЇ БАНКІВ

4.1 Сутність та класифікація кредитних операцій банку

4.2 Кредитний портфель банку

4.3 Порядок організації кредитного процесу в банку

4.4 Кредитний ризик

4.5 Особливості операцій з надання і погашення окремих видів кредитів

Література [1 – 6; 15; 18].

Тести для перевірки знань

Q1 Принципи банківського кредитування:

V1 строковість, поверненість, платність, забезпеченість, цільовий характер;

V2 платність, забезпеченість, поверненість;

V3 цільовий характер, забезпеченість, поверненість;

V4 платність, забезпеченість, цільовий характер.

Q2 Іпотечний кредит — це:

V1 довгострокові позики, що надаються банками під заставу нерухомості;

V2 позики, які банк надає під заставу цінних паперів;

V3 позики, які банк надає для споживчих потреб;

V4 надання позики на умовах відкритої кредитної лінії.

Q3 Кредит, який погашається за першою вимогою банку:

V1 терміновий кредит;

V2 овердрафт;

V3 онкольний кредит;

V4 кредитна лінія.

Q4 Що таке кредитний ризик:

V1 це ризик неповернення позики та відсотків за користування нею;

V2 це ризик неповернення позики;

V3 це ризик, пов'язаний з незабезпеченістю позики;

V4 це ризик неповернення відсотків за користування позикою.

Q5 Якій основній вимозі повинна відповідати застава за позикою:

V1 не перевищувати вартість позички;

V2 мати довгий термін зберігання;

V3 мати високу ліквідність;

V4 мати стабільну ціну.

Q6 Який з наведених факторів впливає на рівень відсотка за кредитами:

- V1 сума позики;
- V2 рівень рентабельності позичальника;
- V3 рівень рентабельності банку;
- V4 валютний курс.

Q7 Хто встановлює розмір процентної ставки за кредитами комерційних банків:

- V1 центральний банк;
- V2 Міністерство фінансів;
- V3 комерційні банки;
- V4 клієнти банку, які отримують позички.

Q8 Овердрафт – це:

- V1 кредит, який надається в товарній формі;
- V2 короткостроковий кредит, що надається надійному клієнту понад залишок коштів на його рахунку;
- V3 кредит, що надається під заставу майна;
- V4 кредит, що надається в іноземній валюті.

Q9 Надання паралельних кредитів передбачає:

- V1 специфічний порядок погашення наданих кредитів;
- V2 надання кредитів позичальнику всіма кредиторами на однакових умовах;
- V3 специфічний порядок отримання кредитів;
- V4 надання кредитів декільком позичальникам одночасно.

Q10 Кредитні відносини, що виникають між комерційними банками та підприємствами, мають назву:

- V1 споживчий кредит;
- V2 комерційний кредит;
- V3 державний кредит;
- V4 банківський кредит.

Q11 Імовірність недоотримання прибутку банку чи втрати частини свого капіталу в результаті неспроможності позичальника виплатити й добросовісно обслуговувати свій борг – це:

- V1 проблемний кредит;
- V2 кредитний ризик;
- V3 резерв банку;
- V4 кредитний портфель.

Q12 “а”, “б”, “в”, “г”, “д” – це перелік:

- V1 видів забезпечення;
- V2 стану обслуговування кредиту;
- V3 категорій кредиту;
- V4 класів позичальників.

Q13 Наявність у позичальника (контрагента банку передумов для отримання кредиту та його спроможність повернути кредит і відсотки за ним у повному обсязі та в обумовлені договором строки – це:

- V1 забезпечення;
- V2 функція кредиту;
- V3 платоспроможність;
- V4 кредитоспроможність.

Q14 Стандартний, під контролем, субстандартний, сумнівний, безнадійний – це:

- V1 клас позичальника;
- V2 категорія кредиту;
- V3 стан обслуговування кредиту;
- V4 вид забезпечення.

Q15 Тип кредитної політики банку, який передбачає, що орієнтири банку спрямовані на мінімізацію ризику в процесі кредитної діяльності (жорсткі критерії при оцінці кредитоспроможності позичальників, мінімізація строків та обсягів кредитування та ін.):

- V1 утопічний;
- V2 агресивний;
- V3 поміркований;
- V4 консервативний.

Q16 Яке з наведених положень правильне:

V1 кредитна політика банку визначає завдання й пріоритети кредитної діяльності банку, засоби і методи їх реалізації, а також принципи і порядок організації кредитного процесу;

V2 кредитна політика створює основу для організації процесу банківського кредитування відповідно до загальної ринкової стратегії діяльності банку;

V3 кредитна політика розробляється з урахуванням стратегії і тактики банку у сфері управління залученням та вкладенням коштів у кредитування клієнтів та визначає основні складові кредитної діяльності;

V4 усі варіанти правильні.

Q17 Особлива форма надання короткострокового кредиту банком, якщо розмір платежу перевищує залишок коштів на рахунку клієнта, – це:

- V1 депозит;
- V2 овернайт;
- V3 овердрафт;
- V4 ліміт.

Q18 Онкольний кредит банку – це:

- V1 незабезпечений кредит;
- V2 іпотечний кредит;
- V3 овердрафт;
- V4 кредит до запитання.

Q19 Особливий вид економічних відносин з приводу кредитування банками своїх позичальників під заставу нерухомого майна – це:

- V1 овердрафт;
- V2 іпотечний кредит;
- V3 дисконтний кредит;
- V4 контокорентний кредит.

Q20 Бланковий кредит банку – це:

- V1 кредитна лінія;
- V2 іпотечний кредит;
- V3 інвестиційний кредит;
- V4 кредит без забезпечення.

Q21 Згода банку-кредитора надати позику в майбутньому в обсязі, який не перевищує заздалегідь обумовлені розміри за певний проміжок часу, без проведення додаткових спеціальних переговорів – це:

- V1 кредитна лінія;
- V2 іпотечний кредит;
- V3 інвестиційний кредит;
- V4 кредит до запитання.

Q22 Кредит, який надається тільки в національній грошовій одиниці фізичним особам-резидентам України на придбання споживчих товарів тривалого користування та послуг і який повертається в розстрочку, якщо інше не передбачено умовами кредитного договору, – це:

- V1 кредитна лінія;

- V2 іпотечний кредит;
- V3 споживчий кредит;
- V4 овердрафт.

Q23 Продовження терміну чинності кредитної угоди – це:

- V1 контокорент;
- V2 пролонгація;
- V3 овердрафт;
- V4 аваль.

Q24 Вид кредитування, у якому беруть участь два або більше банків, кожен з яких самостійно проводить переговори з позичальником, а потім вони узгоджують умови кредитування між собою, щоб у підсумку укласти кредитні договори з позичальником на однакових умовах, – це:

- V1 контокорентний кредит;
- V2 консорціумний кредит;
- V3 онкольний кредит;
- V4 паралельний кредит.

Q25 Позикова вартість, відокремлення якої пов'язано з характером руху від кредитора до позичальника та від позичальника до кредитора, – це:

- V1 необхідність кредиту;
- V2 об'єкт кредиту;
- V3 передумова кредиту;
- V4 принцип кредиту.

Q26 Розрахунок відсотків може виконуватися за допомогою таких практик:

- V1 англійської, французької, німецької;
- V2 англійської, французької, італійської;
- V3 англійської, італійської, німецької;
- V4 італійської, французької, німецької.

Q27 Формула нарощення по простих відсотках:

- V1 $S = P(1 + t * in)$;
- V2 $I = P * n * i$;
- V3 $S = P(1 + i)^n$;
- V4 $S = P \left(1 + \frac{jm}{m}\right)^{m*n}$.

Q28 Формули нарощення з використанням ставки нарощення складних відсотків:

$$V1 S = P(1 + i * n);$$

$$V2 S = P(1 + i)^n;$$

$$V3 S = P(1 + nb * i);$$

V4 немає правильної відповіді.

Q29 Прості відсотки більші від складних:

V1 при терміні менше року;

V2 при терміні більше року;

V3 при терміні який дорівнює одному року;

V4 незалежно від терміну їх нарахування.

Q30 Яка схема нарахування відсотків є найбільш вигідною для банку, що надає позику на строк менше одного року:

V1 схема простих відсотків;

V2 схема складних відсотків;

V3 завуальована схема нарахування відсотків;

V4 немає правильної відповіді.

Тема 5. Операції банків в іноземній валюті

5.1 Сутність та класифікація валютних операцій

5.2 Порядок відкриття та ведення валютних рахунків

5.3 Кореспондентські відносини із зарубіжними банками

Література [1 – 6; 13; 17; 19; 20].

Тести для перевірки знань

Q1 Сукупність економічних відносин щодо здійснення операцій з купівлі-продажу іноземної валюти, інших валютних цінностей, цінних паперів в іноземній валюті та руху іноземного капіталу – це:

V1 валютна позиція;

V2 валютний ринок;

V3 валютна ліцензія;

V4 валютний інструмент.

Q2 Пряме котирування валюти – це:

V1 вартість одиниці іноземної валюти, що виражається в певній кількості національної валюти;

V2 вартість одиниці національної валюти, що виражається в іноземній валюті;

V3 обмінний курс валют, виражений через третю валюту;

V4 обмінний курс продажу чи купівлі, що використовується у валютних операціях.

Q3 Зворотне котирування валюти – це:

V1 вартість одиниці національної валюти, що виражається в іноземній валюті;

V2 обмінний курс валют, виражений через третю валюту;

V3 обмінний курс продажу чи купівлі, що використовується у валютних операціях;

V4 вартість одиниці іноземної валюти, що виражається в певній кількості національної валюти.

Q4 До неторговельних операцій комерційних банків в іноземній валюті відносять:

V1 обмінні операції;

V2 виплата авторських гонорарів;

V3 надання кредиту в іноземній валюті;

V4 розрахунки з імпортерами.

Q5 Валютна операція за договором, умови якого передбачають виконання цієї операції на другий робочий день після дня укладення договору, – це:

V1 операція на умовах “том”;

V2 операція на умовах “спот”;

V3 операція на умовах “своп”;

V4 операція на умовах “тод”.

Q6 Строковими валютними операціями є:

V1 валютні угоди, за якими сторони домовляються про постачання обумовленої суми іноземної валюти у визначений угодою термін після її укладання за фіксованим курсом;

V2 валютні операції, пов’язані з поставкою валюти на строк, що перевищує десять днів з дня укладання угоди;

V3 валютні операції, пов’язані з поставкою валюти на наступний день після укладання угоди;

V4 валютні операції, що передбачають поставку валюти негайно.

Q7 Форвардні валютні операції – це угоди з купівлі-продажу валюти, які відбуваються у майбутньому за курсом, зафіксованим:

- V1 у день укладання угоди;
- V2 на день продажу валюти;
- V3 на день поставки валюти;
- V4 на день за домовленістю сторін.

Q8 До основних форм міжнародних розрахунків належить:

- V1 платіжне доручення,
- V2 платіжна вимога-доручення;
- V3 інкасо;
- V4 акредитив.

Q9 Співвідношення між сумою активів і позабалансових вимог у певній іноземній валюті та сумою балансових і позабалансових зобов'язань у цій же валюті – це:

- V1 валютний крос-курс;
- V2 валютна інтервенція;
- V3 валютна позиція банку;
- V4 валютна експозиція.

Q10 Валютна позиція банку, за якою сума активів і позабалансових вимог збігається із сумою балансових і позабалансових зобов'язань у кожній іноземній валюті, – це валютна позиція банку:

- V1 відкрита довга;
- V2 закрита;
- V3 відкрита коротка;
- V4 рівнозначна.

Q11 Валютна операція за договором, умови якого передбачають виконання цієї операції в перший робочий день після дня укладення договору, – це:

- V1 операція на умовах “том”;
- V2 операція на умовах “спот”;
- V3 операція на умовах “своп”;
- V4 операція на умовах “тод”.

Q12 Валютна операція за договором, умови якого передбачають виконання цієї операції в день укладення договору, – це:

- V1 операція на умовах “том”;
- V2 операція на умовах “спот”;
- V3 операція на умовах “своп”;
- V4 операція на умовах “тод”.

Q13 До якого виду форвардної операції належить валютна угода, при якій відбувається комбінація двох протилежних операцій з обміну валюти з різними датами:

- V1 спот;
- V2 депозит;
- V3 своп;
- V4 кредит.

Q14 Співвідношення між сумою активів і позабалансових вимог у певній іноземній валюті та сумою балансових і позабалансових зобов'язань у цій же валюті – це:

- V1 валютний крос-курс;
- V2 валютна інтервенція;
- V3 валютна позиція банку;
- V4 валютна експозиція.

Q15 Валютна позиція банку, за якою сума активів і позабалансових вимог перевищує суму балансових і позабалансових зобов'язань, – це:

- V1 відкрита довга;
- V2 закрита;
- V3 відкрита коротка;
- V4 нерівнозначна.

Q16 Валютна позиція банку визначається:

- V1 щоденно;
- V2 щоквартально;
- V3 щомісячно;
- V4 щорічно.

Q17 Визначення кількості національної валюти за одиницею іноземної – це:

- V1 пряме котирування;
- V2 крос-курс;
- V3 непряме котирування;
- V4 валютний курс.

Q18 До банківських металів належать:

- V1 золото та срібло;

- V2 метали платинової групи;
- V3 ювелірні вироби із золота;
- V4 немає правильної відповіді.

Q19 Просте доручення банку своєму банку-кореспонденту виплатити певну суму грошей на прохання і за рахунок переказодавця іноземному отримувачу з визначенням способу відшкодування банку-платнику сплаченої суми – це:

- V1 переказний вексель;
- V2 банківський переказ;
- V3 документарний акредитив;
- V4 чисте інкасо.

Q20 Доручення експортера своєму банку отримати від імпортера безпосередньо або через інший банк певну суму або підтвердження того, що ця сума буде виплачена у встановлені строки, – це:

- V1 інкасо;
- V2 банківський переказ;
- V3 документарний акредитив;
- V4 переказний вексель.

Q21 Матеріально оформлена угода суб'єктом ЗЕД та іноземними контрагентами, якщо інше не встановлено законом або міжнародним договором, спрямована на встановлення, зміну або припинення їх взаємних прав і обов'язків, – це:

- V1 кореспондентський рахунок;
- V2 зовнішньоекономічний контракт;
- V3 документарний акредитив;
- V4 переказний вексель.

Q22 Взаємні двосторонні платежі і розрахунки між організаціями і громадянами різних країн, обумовлені спеціальними міжнародними правовими актами, угодами, контрактами, – це:

- V1 кореспондентські рахунки;
- V2 міжнародні рахунки;
- V3 банківські перекази;
- V4 міжнародні розрахунки.

Q23 За якою формою міжнародних розрахунків банки несуть відповідальність лише за передачу документів:

- V1 банківський переказ;
- V2 документарне інкасо;
- V3 документарний акредитив;
- V4 за трьома формами.

Q24 Форма розрахунків, при якій банк-емітент за дорученням свого клієнта (апліканта, заявника, наказодавця, емітента акредитива або від свого імені зобов'язаний виконати платіж третій особі (бенефіціару) за поставлені товари, виконані роботи та надані послуги – це:

- V1 переказний вексель;
- V2 банківський переказ;
- V3 документарний акредитив;
- V4 чисте інкасо.

Q25 Комплекс організаційно-технічних засобів, який забезпечує можливість укладення та підтвердження договорів з купівлі, продажу іноземної валюти та банківських металів протягом визначеного НБУ часу, - це:

- V1 валютна позиція;
- V2 міжнародні рахунки;
- V3 банківські перекази;
- V4 торговельна сесія.

Q26 Поточні валютні операції — перекази іноземної валюти, отримання і надання фінансових кредитів на строк не більше 180 днів (переказ відсотків, дивідендів та інших доходів за вкладками, інвестиціями тощо), - це:

- V1 валютна позиція;
- V2 міжнародні рахунки;
- V3 валютні операції, пов'язані з рухом капіталу
- V4 поточні валютні операції.

Q27 Прямі інвестиції, портфельні інвестиції, придбання цінних паперів, надання й отримання фінансових кредитів на строк понад 180 днів, - це:

- V1 валютна позиція;
- V2 міжнародні рахунки;
- V3 валютні операції, пов'язані з рухом капіталу;
- V4 поточні валютні операції.

Q28 До валютних цінностей відносять:

- V1 національну валюту;
- V2 іноземну валюту;
- V3 монетарні (банківські) метали;
- V4 усі відповіді правильні.

Q29 Згідно з українським законодавством валютними операціями називають банківські та фінансові операції, пов'язані з:

V1 переходом права власності на валютні цінності, за винятком операцій, що здійснюються між резидентами у валюті України;

V2 використанням валютних цінностей у міжнародному обігу як засобу платежу, передаванням заборгованостей та інших зобов'язань, предметом яких є валютні цінності;

V3 ввезенням, переказуванням і пересиланням на територію України та вивезенням, переказуванням і пересиланням за її межі валютних цінностей;

V4 усі відповіді правильні.

Q30 Метод зниження валютного ризику, який ґрунтується на проведенні операцій з похідними фінансовими інструментами (деривативами) на строкових фінансових ринках, - це:

- V1 валютний крос-курс;
- V2 валютна інтервенція;
- V3 хеджування;
- V4 валютна експозиція.

ТЕМА 6. ОПЕРАЦІЇ БАНКІВ З ЦІННИМИ ПАПЕРАМИ

6.1 Сутність та види цінних операцій

6.2 Сутність емісійних операцій банків

6.3 Інвестиційні операції банків

6.4 Позабалансові операції з цінними паперами

Література: [1 – 6; 8; 12].

Тести для перевірки знань

Q1 На ринку цінних паперів банки є:

- V1 емітентами;
- V2 інвесторами;
- V3 посередниками;
- V4 усі відповіді правильні.

Q2 Банки можуть здійснювати такі види діяльності з цінними паперами:

- V1 емісія, інвестування, посередництво;
- V2 емісія та інвестування;
- V3 кредитування та інвестування;
- V4 емісія та посередництво.

Q3 Діяльність банку щодо зберігання цінних паперів має назву:

- V1 андерайтингова;
- V2 депозитарна;
- V3 посередницька;
- V4 трастова.

Q4 Сформована банком сукупність фінансових інструментів, призначених для здійснення фінансового інвестування відповідно до інвестиційної політики, - це:

- V1 реальні інвестиції;
- V2 цінні папери;
- V3 портфель цінних паперів;
- V4 фінансові інвестиції.

Q5 Операції банку, пов'язані з виконанням доручень клієнтів про продаж (купівлю) цінних паперів, мають назву:

- V1 брокерські;
- V2 дилерські;
- V3 емісійні;
- V4 андерайтинг.

Q6 Операції банку, пов'язані з первинним випуском та розміщенням цінних паперів іншого емітента, мають назву:

- V1 брокерські;
- V2 емісійні;
- V3 дилерські;
- V4 андерайтинг.

Q7 Операції банку з купівлі-продажу цінних паперів від свого імені та за свій рахунок мають назву:

- V1 брокерські;
- V2 емісійні;
- V3 дилерські;
- V4 андеррайтинг.

Q8 Мають випуску облігацій комерційними банками є:

- V1 покриття збитків;
- V2 поповнення статутного капіталу;
- V3 поповнення власного капіталу;
- V4 поповнення позиченого капіталу.

Q9 Ощадні сертифікати емітуються для:

- V1 юридичних осіб;
- V2 фізичних осіб;
- V3 юридичних осіб-нерезидентів;
- V4 юридичних осіб-резидентів.

Q10 Депозитарні операції банків з ведення рахунків клієнтів у цінних паперах, що не призводять до зміни залишків цінних паперів, мають назву:

- V1 адміністративні;
- V2 облікові;
- V3 інформаційні;
- V4 андеррайтинг.

Q11 документи встановленої форми з відповідними реквізитами, що посвідчують грошові або інші майнові права, визначають взаємовідносини особи, яка їх розмістила (видала), і власника та передбачають виконання зобов'язань згідно з умовами їх розміщення, а також можливість передачі прав, що впливають із цих документів, іншим особам, – це:

- V1 фінансові зобов'язання банку;
- V2 фінансові вимоги банку;
- V3 фінансові інструменти банку;
- V4 цінні папери банку.

Q12 Цінні папери, які посвідчують участь їх власника у статутному капіталі, надають йому право на участь в управлінні емітентом і отримання частини прибутку та частини майна у разі ліквідації, – це:

- V1 облігації;

- V2 акції;
- V3 інвестиційні сертифікати;
- V4 депозитарні розписки.

Q13 Активні операції з вкладення власних та залучених фінансових ресурсів у фондові активи шляхом придбання відповідних цінних паперів на фондовому ринку від свого імені - це:

- V1 інвестиційні;
- V2 дилерські;
- V3 емісійні;
- V4 андеррайтинг.

Q14 Похідні цінні папери, що розглядаються як короткострокові контракти на продаж певного цінного паперу за визначеною ціною на визначену майбутню дату, - це:

- V1 облігації;
- V2 опціони;
- V3 ф'ючерси;
- V4 депозитарні розписки.

Q15 Похідні короткострокові цінні папери, які дають право власнику купувати, продавати інші цінні папери протягом визначеного періоду за визначеною ціною контрагента, який за грошову премію бере на себе зобов'язання реалізувати це право, - це:

- V1 облігації;
- V2 опціони;
- V3 ф'ючерси;
- V4 депозитарні розписки.

Q16 Похідний цінний папір, що надає пільгове право на купівлю акцій емітента протягом визначеного періоду (звичайно декілька років за обумовлену ціну, - це:

- V1 облігація;
- V2 опціон;
- V3 ф'ючерс;
- V4 варант.

Q17 Можливими цілями емісії акцій банку можуть бути:

V1 емісія акцій з метою формування статутного капіталу банку;

V2 збільшення статутного капіталу через додатковий випуск акцій за незмінної номінальної вартості акцій;

V3 реорганізація банку;

V4 усі відповіді правильні.

Q18 Банки, створені у формі акціонерних товариств, мають право випуску облігацій на загальну суму, що не перевищує:

V1 25 % від їхнього статутного капіталу;

V2 5 % від їхнього статутного капіталу;

V3 45 % від їхнього статутного капіталу;

V4 55 % від їхнього статутного капіталу.

Q19 Виберіть правильне твердження:

V1 ощадні (депозитні) сертифікати мають бути емітовані в паперовій (документарній) формі;

V2 ощадні (депозитні) сертифікати можуть бути номіновані як у національній валюті, так і в іноземній валюті;

V3 випуск та розміщення банками ощадних (депозитних) сертифікатів, номінованих у банківських металах, не дозволяється;

V4 усі відповіді правильні.

Q20 Виберіть правильне твердження:

V1 ощадними (депозитними) сертифікатами на пред'явника, номінованими як у національній, так і в іноземній валюті, оформляються лише вклади (депозити) на строк більше ніж 30 днів;

V2 розміщуючи ощадні (депозитні) сертифікати, банки зобов'язані залучати лише ту валюту, у якій номіновані ощадні (депозитні) сертифікати;

V3 строк обігу ощадних (депозитних) сертифікатів устанавлюється від дати видачі сертифіката безпосередньо вкладнику (власнику сертифіката, до дати, з якої власник сертифіката отримав право вимоги вкладу (депозиту));

V4 усі відповіді правильні.

ТЕМА 7. ОПЕРАЦІЇ З НАДАННЯ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ

7.1 Лізинг

7.2 Факторинг

7.3 Форфейтинг

- 7.4 Гарантійні послуги банку
- 7.5 Довірчі (трастові) послуги банку
- 7.6 Посередницькі та інформаційні послуги банку
- 7.7 Послуги щодо зберігання цінностей
- 7.8 Банківські операції з дорогоцінними металами і дорогоцінним камінням

Література [1 – 6; 12; 15; 18; 19; 20].

Тести для перевірки знань

Q1 Який вид лізингу передбачає можливість викупу об'єкта лізингу після закінчення дії договору лізингу:

- V1 оперативний;
- V2 чистий;
- V3 сублізинг;
- V4 фінансовий.

Q2 До трастових послуг, що надаються банком фізичним особам, відносять:

- V1 розпорядження спадщиною;
- V2 кредитування;
- V3 інвестування;
- V4 страхування.

Q3 Що таке лізинг:

- V1 здача в оренду майна, форма майнового кредиту;
- V2 позика під дебіторські рахунки;
- V3 переказ коштів з рахунка покупця на рахунок постачальника;
- V4 комерційний кредит.

Q4 До нетрадиційних банківських послуг відносять такі операції:

- V1 інвестиційні;
- V2 валютні;
- V3 трастові;
- V4 кредитні.

Q5 У чому полягає сутність трастових послуг банку:

- V1 у купівлі-продажу валюти;
- V2 купівля цінних паперів;
- V3 купівля банком у клієнта дебіторських рахунків;
- V4 в управлінні майном клієнта.

Q6 Що таке банківська гарантія:

V1 доручення на переказ грошей;

V2 зобов'язання на повернення депозитного вкладу;

V3 зобов'язання на повернення позики;

V4 згода на надання кредиту.

Q7 Що таке факторинг:

V1 купівля банком у клієнта дебіторських рахунків;

V2 форма кредитування експортерів, продавців при продажу товарів, що застосовується у зовнішньоторговельних операціях;

V3 переказ коштів з рахунка покупця на рахунок постачальника;

V4 позика під дебіторські рахунки.

Q8 Як називається кредитування експорту шляхом купівлі банком векселів:

V1 факторинг;

V2 овердрафт;

V3 лізинг;

V4 форфейтинг.

Q9 Операція банку, яка поєднує у собі низку посередницько-комісійних послуг з кредитування оборотного капіталу суб'єкта господарювання, - це:

V1 лізинг;

V2 траст;

V3 факторинг;

V4 форфейтинг.

Q10 Операція банку, яка передбачає придбання в іншого кредитора боргу, вираженого в оборотному документі на безповоротній основі, — це:

V1 лізинг;

V2 форфейтинг;

V3 факторинг;

V4 проектне фінансування.

Q11 Послуги, надання яких передбачає наявність у фахівців банку певних знань у галузі економіки, банківської справи, інших видів економіко-правового забезпечення підприємницької діяльності, а також досвіду практичної роботи у відповідних галузях знань, – це:

- V1 посередницькі послуги;
- V2 консультативні послуги;
- V3 проектне фінансування;
- V4 інформаційні послуги.

Q12 Цілеспрямоване розроблення та реалізація фінансових інструментів та/або нових фінансових технологій, а також творчий пошук нових підходів до вирішення фінансових проблем за допомогою уже відомих фінансових інструментів та технологій – це:

- V1 лізинг;
- V2 фінансовий інжиніринг;
- V3 факторинг;
- V4 трастове управління.

Q13 Здійснення банками операцій, пов'язаних з доведенням інформаційної продукції до споживачів з метою задоволення їхніх інформаційних потреб, – це:

- V1 посередницькі послуги;
- V2 консультативні послуги;
- V3 трастові послуги;
- V4 інформаційні послуги.

Q14 Послуги, основані на довірчих правовідносинах, коли одна особа – засновник, передає своє майно у розпорядження іншій особі – довірчому власнику для управління в інтересах третьої особи – бенефіціара, – це:

- V1 агентські;
- V2 трастові;
- V3 факторингові;
- V4 лізингові.

Q15 Головною метою здійснення банком-фактором факторингових операцій є:

- V1 своєчасне інкасування боргів для скорочення втрат, пов'язаних із затримкою платежів;
- V2 підвищення ліквідності та зменшення фінансового ризику неплатежів для клієнтів;
- V3 попередження сумнівних боргів, надання кредиту у формі попередньої оплати;
- V4 усі відповіді правильні.

Q16 Основними документами, які застосовуються у разі використання форфейтингу, є:

- V1 акції;
- V2 векселі;
- V3 акредитиви;
- V4 платіжні вимоги.

Q17 Бенефіціар – це:

- V1 сторона, яка здійснює платіж;
- V2 сторона, якій призначається платіж;
- V3 сторона, яка ініціює платіж;
- V4 немає правильної відповіді.

Q18 Лізингові платежі включають:

V1 суму, яка відшкодовує при кожному платежі частину вартості об'єкта лізингу, що амортизується за строк, за який вноситься лізинговий платіж;

V2 суму, що сплачується лізингодавцю як процент за залучений ним кредит для придбання майна за договором лізингу;

V3 комісійну винагороду лізингодавцю за отримане у лізинг майно та відшкодування страхових платежів за договором страхування об'єкта лізингу, якщо об'єкт застрахований лізингодавцем, та інших витрат лізингодавця, передбачених договором лізингу;

V4 усі відповіді правильні.

Q19 Договір лізингу, у результаті укладення якого лізингоодержувач отримує в платне користування від лізингодавця об'єкт лізингу на строк, не менший від строку, за який амортизується 60 % вартості об'єкта лізингу. Після закінчення строку договору фінансового лізингу об'єкт лізингу переходить у власність лізингоодержувача або викупується ним за залишковою вартістю, – це:

- V1 оперативний лізинг;
- V2 фінансовий лізинг;
- V3 поточний лізинг;
- V4 немає правильної відповіді.

Q20 Договір лізингу, у результаті укладення якого лізингоодержувач отримує у платне користування об'єкт лізингу на строк, менший від строку, за який амортизується

90 % вартості об'єкта лізингу. Після закінчення строку договору оперативного лізингу він може бути продовжений або об'єкт лізингу підлягає поверненню лізингодавцю і може бути повторно переданий іншому лізингоодержувачу за договором лізингу, – це:

- V1 фінансовий лізинг;
- V2 оперативний лізинг;
- V3 поточний лізинг;
- V4 немає правильної відповіді.

Перелік питань теоретичного характеру для самостійного опрацювання студентами

- 1 Банківська система України в умовах інтеграції та глобалізації.
- 2 Депозитна політика комерційного банку.
- 3 Механізм формування та управління власним капіталом банку.
- 4 Формування та управління ресурсним потенціалом банку.
- 5 Управління ліквідністю та платоспроможністю комерційного банку.
- 6 Управління процентним ризиком комерційного банку.
- 7 Валютно-курсова політика Національного банку України.
- 8 Нетрадиційні банківські операції та послуги.
- 9 Фінансова стійкість комерційного банку та механізм її забезпечення.
- 10 Фінансова звітність банку та оцінка його діяльності.
- 11 Оподаткування банківської діяльності в Україні.
- 12 Стан та тенденції розвитку капіталізації українських банків.
- 13 Операції комерційних банків з кредитування населення.
- 14 Операції комерційних банків з кредитування суб'єктів господарювання.
- 15 Управління активами комерційного банку.
- 16 Формування та управління запозиченими ресурсами банку.
- 17 Операції банків з обслуговування платіжного обороту.

- 18 Міжбанківський кредитний ринок України.
- 19 Система гарантування вкладів фізичних осіб в Україні.
- 20 Політика рефінансування Національного банку України.
- 21 Ринок державних цінних паперів в Україні.
- 22 Управління кредитним ризиком комерційного банку.
- 23 Система електронних платежів Національного банку України.
- 24 Організація міжбанківських розрахунків в Україні.
- 25 Організація системи ризик-менеджменту в комерційному банку.
- 26 Операції банків з пластиковими платіжними картками.
- 27 Комерційні банки в системі зовнішньоекономічних відносин.
- 28 Формування та використання прибутку комерційного банку.
- 29 Організація та державне регулювання готівкового обороту в Україні.
- 30 Іпотечне кредитування населення в Україні.
- 31 Кредитування підприємств малого бізнесу в Україні.
- 32 Процентна політика комерційного банку.
- 33 Управління кредитним портфелем комерційного банку.
- 34 Управління інвестиційним портфелем комерційного банку.
- 35 Операції комерційних банків з цінними паперами.
- 36 Кредитно-інвестиційні операції комерційних банків.
- 37 Факторингові операції комерційних банків.
- 38 Міжбанківський валютний ринок України.
- 39 Формування та управління залученим капіталом комерційного банку.
- 40 Діяльність комерційних банків на фондовому ринку.
- 41 Інформаційні технології у банківській сфері.
- 42 Ринок споживчого кредитування в Україні.
- 43 Небанківські фінансово-кредитні установи на фінансовому ринку України.
- 44 Інвестиційна діяльність комерційних банків.
- 45 Діяльність комерційних банків на міжнародних ринках капіталу.
- 46 Управління ресурсними ризиками банківської діяльності.

- 47 Ринок банківських кредитів в Україні.
- 48 Лізинговий кредит та його розвиток в Україні.
- 49 Валютні операції банків: механізм здійснення та управління.
- 50 Довгострокове кредитування інвестиційних проектів.
- 51 Місце та роль кредитних спілок на фінансовому ринку України.
- 52 Іноземний капітал у банківській системі України.
- 53 Маркетингова стратегія діяльності комерційного банку.
- 54 Рейтингова система оцінювання діяльності банків.
- 55 Економічні нормативи регулювання діяльності банків.
- 56 Організація нагляду та регулювання діяльності банків.
- 57 Заощадження населення в ресурсному потенціалі банку.
- 58 Формування та розвиток банківського ринку Інтернет-послуг.
- 59 Боргові цінні папери у формуванні ресурсної бази банку.
- 60 Регіональні аспекти розвитку банківської системи України.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1 Банківські операції [Текст]: підручник / за ред. д.е.н., проф. О. В. Дзюблюка. – Тернопіль: Вид-во ТНЕУ «Економічна думка», 2009. – 696 с.

2 Кузнецова, С. А. Банківська система [Текст]: навч. посібник / С. А. Кузнецова, Т. М. Болгар, З. С. Пестовська; за ред. С. А. Кузнецової. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 400 с.

3 Луців, Б. Л. Інвестиційна політика банків [Текст]: навч. посібник / Б. Луців, А. Тимків; Терноп. нац. екон. ун-т. — Тернопіль: ТНЕУ, 2010. — 266 с.

4 Прасолова, С. П. Банківські операції [Текст]: навч. посібник та практикум / С. П. Прасолова, О. С. Вовченко. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 568 с.

5 Рябініна, Л. М. Банківські операції [Текст]: навч. посібник / Л. М. Рябініна, Н. Ю. Няньчук, Л. І. Ухлічева; за ред. Л. М. Рябініної. – Одеса: ОДЕУ, 2011. – 536 с.

Нормативно-правові акти

6 Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс]: закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>

7 Про затвердження Інструкції про ведення касових операцій банками України [Електронний ресурс]: постанова НБУ від 01.06.2011 р. № 174 — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0790-11>

8 Про затвердження Інструкції про міжбанківський переказ коштів в Україні в національній валюті [Електронний ресурс]: постанова НБУ від 16.08.2006 р. № 320. — Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE12909.html

9 Про затвердження Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними та фізичними особами [Електронний ресурс]: постанова НБУ від 29.12.2003 р. № 1256/8577 — Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/REG8577.html

10 Про затвердження Положення про порядок реєстрації та ліцензування банків, відкриття відокремлених підрозділів [Електронний ресурс]: постанова НБУ від 08.09.2011 р. № 306. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0010500-17>

11 Про Національний банк України [Електронний ресурс]: закон України від 20.05.1999 р. № 679-XIV. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>

12 Про цінні папери та фондовий ринок [Електронний ресурс]: закон України від 23.02.2006 р. № 3480-IV. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>

13 Про затвердження Правил використання готівкової іноземної валюти на території України [Електронний ресурс]: постанова НБУ від 30.05.2007 р. № 200. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0656-07>

14 Про здійснення операцій з використанням електронних платіжних засобів [Електронний ресурс]: Постанова НБУ від 05.11.2014 р. № 705. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0705500-14>

15 Про організацію формування та обігу кредитних історій [Електронний ресурс]: закон України від 23.06.2005 р. № 2404-IV — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2704-15>

16 Про систему валютного регулювання і валютного контролю [Електронний ресурс]: декрет КМУ від 19.02.1993 р. № 15-93. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/15-93>

17 Про врегулювання ситуації на грошово-кредитному та валютному ринках України [Електронний ресурс]: закон України від 03.06.2015 р. № 354. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0410500-16>

18 Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень [Електронний ресурс]: закон України від 18.11.2003 р. № 1255-IV. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1255-15>

19 Про затвердження Інструкції про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах [Електронний ресурс]: постанова НБУ від 12.11.2003 р. № 492 — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1172-03>

20 Про затвердження Інструкції про порядок організації та здійснення валютно-обмінних операцій на території України [Електронний ресурс]: постанова НБУ від 12.12.2002 р. № 502. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.